

دانشکده اصول الدین قم

گروه علوم قرآن و حدیث

پایان نامه کارشناسی ارشد

تحلیل قرآنی سیره عبادی و اخلاقی امام سجاد (ع)

استاد راهنما :

ولی الله تقی پورفر

نگارش :

بهزاد عطاران

1387 - 88

اهداء به :

فرزند سترگ و مجاهد فاطمه (س) که
ستمگران اموی را برای همیشه
رسوا نمود و با عبادت خویش لقب
زیبای «زین العابدین» را
زیبنده خویش ساخت.
سلام خداوند سبحان و فرشتگان و
اولیاء الهی بر روح پاک و بلند
آن امام همام که الگوی اندیشه
و حیانی و رفتار پایداری است.

یاد و سپاس

خداوند منان را سپاس می گویم که این
توفیق را به بنده سراپا تقصیر عنایت فرمود تا
در رشته ای که منسوب به قرآن و حدیث است قدم
و قلم بردارم پس به جاست که ابتدا آن بی نیاز
بنده نواز را شکر نمایم، باشد که شکرش موجب
زیادی توفیق گردد.

بر خود لازم می دانم که از همه اساتید
بزرگواری که در طول دوران تحصیل از آنها کسب
علم و ادب نموده ام تشکر و قدر دانی نمایم.
به ویژه از استاد عالی قدرم جناب آقای
دکتر ولی الله نقی پور فر (حفظه الله) که راهنمایی
این رساله را بر عهده گرفتند و همچنین استاد
گرامی جناب آقای ابراهیمی راد (دامت توفیقاته)

که با خوشرویی تمام مشاوره ی این رساله را پذیرا شدند، کمال تقدیر و تشکر را دارم. و در آخر از پدر و مادرم که علت وجودم و مسبب بقایم با اجازه خدایم بودند و همچنین از همسر صبور و مهربانم که در تمام این دوره همراه من بوده و در نوشتن و منظم کردن این رساله همیارم بوده اند سپاس فراوان را دارم. و همچنین از دوست عزیزم جناب آقای صالح سعیدی که در مراحل پایانی این رساله کمال همکاری را داشتند سپاسگزاری می کنم. خدایا تو را به عطاء این همه نعمت از جان و دل سپاسگزارم.

چکیده

تحقیق پیش رو تحلیلی قرآنی از سیره عبادی - اخلاقی امام چهارم زین العابدین (ع) می باشد که سعی شده از آیات قرآن کریم مویداتی بر عبادات فراوان و اخلاق الهی امام که در کتابهای سیره و دیگر کتب حدیثی نقل شده آورده شود و در واقع پیوند ناگسستنی بین افعال و گفتار آن حضرت را با کتاب آسمانی قرآن نشان داده شود. ابتداء با اتکاء بر کتب حدیثی، سیره امام در اخلاقیات و عبادات فردی جمع آوری شد و فیش برداری آنها صورت گرفت. سپس هر کدام در دسته بندی های خاص خود صورت گرفت.

پس از آن متناسب با هر کدام از سیره‌ها مباحث اخلاقی و عبادی و در تعریف و توضیح آنها جمع شد تا مطلب روشن‌گشته و توضیحی برای سیره امام باشد.

در این مرحله باید آیه یا آیات متناسب با سیره انتخاب می‌شد و با مراجعه به تفاسیر مهم و معتبر به شرح آیه و ربط آن با روش امام انجام می‌شد. این رساله از سه فصل تشکیل شده است که فصل اول شامل مبانی بحث است که از چهار بخش هدایت بخشی قرآن و اهل بیت (ع)، اخلاق، سیره و عبادت تشکیل شده است.

و فصل دوم به تحلیل قرآنی سیره اخلاقی امام می‌پردازد که شامل دو بخش سیره اخلاقی امام در دو حوزه اخلاق فردی و اخلاق خانوادگی می‌شود. و بالاخره فصل سوم درباره تحلیل قرآنی سیره عبادی امام سجاد بحث می‌کند و به دو بخش مستحبات و واجبات تقسیم شده است.

کلید واژه ها: اخلاق، سیره، عبادت، امام سجاد
(ع)

فهرست مطالب

مقدمه

صفحه

۱- تبیین

موضوع.....

.....

..... ۲

۲- ضرورت

موضوع.....

.....

..... ۲

۳- پیشینه تحقیق

.....

.....

..... ۳

۴- پیش فرضهای

تحقیق.....

.....

..... ۳

۵- فرضیات

تحقیق.....

.....

..... ۳

۶- هدف

تحقیق.....

.....

..... ۴

۷- منابع تحقیق

.....

.....

..... ۴

۷-۱- کتب

حدیثی.....

.....

..... ۴

۷-۲- کتب

تفسیری.....

.....

..... ۴

۷-۳- کتب

اخلاقی.....

.....

..... ۴

۸- روش تحقیق

.....
.....
..... ۵.....

۹- سوالات

..... تحقیق.....
.....
..... ۵.....

۱۰- محدودیتهای تحقیق

.....
.....
..... ۵.....

فصل اول: مبانی

بخش اول: هدایت مجشی قرآن و اهل بیت

۱-۱-۱- قرآن تجلی خداوند

.....
..... ۸.....

۱-۱-۲- عظمت و منزلت قرآن

.....
..... ۹.....

۱-۱-۳- حافظان وحی

.....
.....
..... ۱۰.....

۱-۱-۴- قرآن، وسیله هدایت و تربیت

.....
..... ۱۱.....

۱-۱-۵- پیوند قرآن و عترت

.....
..... ۱۳.....

۱-۱-۶- تفکیک ناپذیری قرآن و عترت

.....
..... ۱۵.....

۱-۱-۷- امامان (ع) وارثان علم پیامبر اکرم (ص)

.....
..... ۱۷.....

۱-۱-۸- توجه تام رسول اکرم و ائمه اطهار به

..... قرآن.....
..... ۱۹.....

بخش دوم: اخلاق

۱- تعریف و فلسفه اخلاق:

.....	۱-۲-۱-۱ - معنای لغوی	
.....	اخلاق	
.....	۲۳
.....	۱-۲-۱-۲ - معنای اصطلاحی	
.....	اخلاق	
.....	۲۴
.....	۱-۲-۱-۳ - فلسفه	
.....	اخلاق	
.....
.....	۲۵
.....	۱-۲-۱-۴ - اهمیت فلسفه	
.....	اخلاق	
.....	۲۶
۲- اخلاق فردی و اجتماعی:		
.....	
.....	
.....	۲۹
.....	۱-۲-۲-۲ - تعریف اجتماع	
.....	
.....	۲۹
.....	۱-۲-۲-۳ - اخلاق فردی و اجتماعی	
.....	
.....	۳۰
.....	۱-۲-۲-۴ - انسان و اخلاق	
.....	
.....	۳۱
۳- جایگاه اخلاق:		
.....	
.....	
.....	
.....	۳۵
.....	۱-۲-۳-۲ - اهمیت اخلاق در روایات اسلامی	
.....	
.....	۳۶
.....	۱-۲-۳-۳ - اصول اخلاق اسلامی در قرآن	
.....	
.....	۳۷
.....	۱-۲-۳-۴ - انسان و اخلاق در نظام اسلام	
.....	
.....	۳۹

۱- سیره :

۱-۱-۳-۱- تعریف سیره

.....
.....

۴۲...

۱-۳-۱-۲- تفاوت سیره و

سنت.....

۴۳.....

۱-۳-۱-۳- منابع سیره

.....
.....

۴۴.....

۱-۳-۱-۴- حدیث بیان گر

سیره.....

۴۵.....

۲- جایگاه سیره :

۱-۲-۳-۱- سرمایه

شیعه.....

.....

۴۸.....

۱-۳-۲-۲- حجیت سیره معصومین

.....

۴۸.....

۱-۳-۲-۳- فایده سیره های گوناگون

معصومین.....

۴۹.....

۱-۳-۲-۴- جایگاه سیره در بین

مسلمین.....

۵۰.....

۳- زندگینامه امام سجاد(ع)

۱-۳-۳-۱- معرفی

امام.....

.....

۵۳.....

۱-۳-۳-۱- قبل از

امامت.....

.....

۵۳...

۱-۳-۳-۲- خلفای

معاصر.....

.....

۵۳..

۱-۳-۳-۱-۳- عصر

امامت.....
.....

۵۳.....

۱-۳-۳-۲- دوره ثبات و

سازندگی.....

۵۴.....

۱-۳-۳-۳- تبیین فرهنگ و اندیشه اصیل

اسلامی.....

۵۴.....

۱-۳-۳-۴- تبیین و تثبیت مسئله

امامت.....

۵۵.....

۱-۳-۳-۵- تربیت نیروهای صالح و آگاه به تشیع (نیرو

سازی).....

۵۵

۱-۳-۳-۶- احیای فقه

شیعه.....

.....

۵۵.....

۱-۳-۳-۷-

فرزندان.....

.....

۵۵.....

۱-۳-۳-۸-

اصحاب.....

.....

۵۶.....

۱-۳-۳-۹-

شهادت.....

.....

۵۶.....

۴- ویژگیهای امام سجاد(ع)

۱-۳-۴-۱- سیمای امام سجاد علیه

السلام.....

۵۸.....

۱-۳-۴-۲- ویژگیهای مرتبط با

امامت.....

۵۸.....

۱-۳-۴-۲-۱-

علم.....

.....

۵۸.....

۱-۳-۴-۲-۲-۲-

.....عصمت
.....

.....۵۹.....

۱-۳-۴-۵- ویژگیهای امام علیه السلام، در ارتباط با

.....خدا.....

.....۶۰.....

۱-۳-۴-۵- ۱- شاکر

.....بودن.....
.....

.....۶۰.....

۱-۳-۴-۵-۲- عشق به

.....قرآن.....
.....

.....۶۰.....

۱-۳-۴-۵-۳- مستجاب الدعوه

.....بودن.....
.....

.....۶۱.....

.....۱-۳-۴-۵-۴-.....

.....عبادت.....
.....

.....۶۲.....

بخش چهارم: عبادت

۱- تعریف و فلسفه عبادت:

۱-۴-۱- مفهوم عبادت و

.....عبودیت.....
.....

.....۶۵.....

۱-۴-۱-۲- ماهیت عبادت

.....
.....

.....۶۸.....

۱-۴-۱-۳- اقسام

.....عبادت.....
.....

.....۶۸.....

۱-۴-۱-۴- استدلال بر ضرورت

.....عبادت.....
.....

.....۷۰.....

۱-۴-۱-۵- فلسفه

.....عبادت.....
.....

.....۷۱.....

۲-۱-۱-۱-۱-۳-

توحید.....
.....
..... ۹۱.....

۱-۲-۲-۱-۱-۱-۲-۲- روحی روانی:

۲-۱-۱-۱-۲-۱-

زهد.....
.....
..... ۹۸.....

۲-۱-۱-۲-۱-۱-۱-۱- معیار زهد

.....
..... ۱۰۰.....
..... ۲-۱-۱-۲-۲-

ریاضت.....
.....
..... ۱۰۱.....

۲-۱-۱-۲-۳-

تقوا.....
.....
..... ۱۰۳.....

۲-۱-۱-۲-۴-

ایمان.....
.....
..... ۱۰۶.....

۲-۱-۱-۲-۵-

صدق.....
.....
..... ۱۰۸.....

۲-۱-۱-۲-۶-

انابه.....
.....
..... ۱۱۲.....

۲-۱-۱-۲-۶-۱- توبه و انابه معصومین علیهم

السلام.....
..... ۱۱۴.....
..... ۲-۱-۱-۲-۷-

اخلاص.....
.....
..... ۱۱۷.....

۲-۱-۱-۲-۸- خوف و حزن

.....
..... ۱۲۱.....

۲-۱-۱-۱-۲-۹-

رجا.....
.....

۱۲۳.....

۲-۱-۱-۱-۲-۱۰-

صبر.....
.....

۱۲۵.....

۲-۱-۱-۱-۲-۱۱-

شکر.....
.....

۱۳۰.....

۲-۱-۱-۱-۲-۱۲-

محبت.....
.....

۱۳۳.....

۲-۱-۱-۱-۲-۱۳-

توکل.....
.....

۱۳۶.....

۲-۱-۱-۱-۲-۱۴- تسلیم

.....
.....

۱۳۸

۲-۱-۱-۱-۲-۱۵-

رضا.....
.....

۱۴۰.....

۲- اخلاق ظاهري

۲-۱-۲-۱- راه رفتن آن حضرت

.....
.....

۱۴۶

۲-۲-۱-۲- آنچه را دوست داشت هدیه مي

داد.....
.....

۱۴۷

۲-۲-۳- بوسیدن

دست.....
.....

۱۴۸

۲-۲-۴- پوشش

امام.....
.....

۱۵۰.....

۲-۱-۲-۵- پرهیز از همنشینی با

بدان.....
..... ۱۵۳.....

بخش دوم : تحلیل قرآنی سیره اخلاقی امام (ع) در حوزه
خانواده

۱- امام با والدین

۲-۲-۱-۱- دعای امام به

والدین.....
..... ۱۵۹.....

۲-۲-۱-۲- گریه بر پدر

.....
.....
..... ۱۶۰.....

۲- امام با فرزندان :

۲-۲-۱- تربیت و سفارش به فرزندان

.....
..... ۱۶۵.....

۲-۲-۲- دعا کردن در حق

فرزندان.....
..... ۱۶۶.....

۳- امام با اقوام و خویشاوندان :

۲-۲-۱- نرمش در تربیت

کودکان.....
..... ۱۷۰.....

۲-۲-۲- صلّه

رحم.....
.....

..... ۱۷۲.....

۲-۲-۳- گذشت از

نزدیکان.....
.....

..... ۱۷۴.....

۲-۲-۴- مهربانی با فرزندان

عقیل.....
..... ۱۷۶.....

۲-۲-۵- کمک مالی به

خویشان.....
..... ۱۷۸.....

فصل سوم : تحلیل قرآنی سیره عبادی امام سجاد(ع)

بخش اول : مستحبات

۳-۱-۱- خشوع امام در نماز

.....
..... ۱۸۴

۳-۱-۲- عدم توجه به مادیات در

نماز.....
..... ۱۸۶

۳-۱-۳- سجده های زیاد امام

.....
..... ۱۸۷

۳-۱-۴- راز عبادت فراوان

.....
..... ۱۸۹

۳-۱-۵- تسبیح

اعظم.....
.....

..... ۱۹۱

۳-۱-۶- دعای امام

سجاد.....
.....

..... ۱۹۴

۳-۱-۶-۱- دعا و صحیفه

سجادیه.....
..... ۱۹۶

۳-۱-۷- آزاد سازی

برندگان.....
.....

..... ۲۰۰

بخش دوم: واجبات

۳-۲-۱- توبی و

تبری.....
.....

..... ۲۰۴

۳-۲-۲-

جهاد.....
.....

..... ۲۰۶

۳-۲-۳- حج امام

سجاد.....
.....

..... ۲۰۸

۳-۲-۳-۱- روح حج در بیان امام

سجاد.....
..... ۲۱۰

۳-۲-۴- امر به معروف و نهی از

منکر.....

۲۱۴

۳-۲-۵- روزه

امام.....

.....

۲۱۷

نتیجه گیری و

پیشنهاد.....

.....

۲۲۱.....

منابع و

مأخذ.....

.....

۲۲۲.....

مقدمه کلیات

- ۱- تبیین موضوع
- ۲- ضرورت موضوع
- ۳- پیشینه تحقیق
- ۴- پیش فرضهای تحقیق
- ۵- فرضیات تحقیق
- ۶- اهداف تحقیق
- ۷- منابع تحقیق
- کتاب حدیثی
- کتاب تفسیری
- کتاب اخلاقی
- ۸- روش تحقیق
- ۹- سوالات تحقیق
- ۱۰- محدودیتهای تحقیق

کلیات

از آنجا که سرآغاز هر پژوهشی هدفدار به معرفی دقیق و بیان ویژگی ها و ضرورتها و اهداف تحقیق آن اختصاص دارد، در این فصل به تبیین موضوع، ضرورت تحقیق، اهداف تحقیق و غیره می پردازیم.

۱-تبیین موضوع

تحقیق پیش رو تحلیلی قرآنی از سیره عبادی - اخلاقی امام چهارم زین العابدین (ع) می باشد در این تحقیق سعی شده است از آیات قرآن کریم مویداتی بر عبادات فراوان و اخلاق الهی امام که در کتابهای سیره و دیگر کتب حدیثی نقل شده ذکر شود و در واقع پیوند ناگسستنی بین افعال و گفتار آن حضرت را با کتاب آسمانی قرآن نشان داده شود. ما با عنایت به حدیث ثقلین و دیگر ادله کلامی و قرآنی؛ قرآن و اهل بیت را از هم جدا نمی دانیم؛ پس باید با سازگاری این پیوند را نشان دهیم که به نظر می رسد بهترین روش تطبیق سیره معصومین علیهم السلام با قرآن است.

۲- ضرورت موضوع

از صدر اسلام تا کنون بر سر مسئله امامت و زعامت اهل بیت اختلاف نظرهای عمیقی بوده است که این موضوع مهم و اساسی یعنی جانمایی پیامبر اکرم باعث اختلاف مسلمانان و تفرقه شدید بین آنها و در نتیجه باعث تشکیل فرقه های گوناگون و متفاوت و چند دستگی و تشطط بین امت پیامبر شده است. حتی باید اعلام کنیم که متاسفانه در بین شیعیان که خود را پیرو وجود مقدس اهل بیت می دانند هم افرادی پیدا شده که به جهت اینکه مقام و شان معصومین برای آنها تبیین نشده لذا منکر بعضی از کمالات ائمه و سیره و روش امامان شده و مستمسک آنها این است که این چنین احادیث و بیان فضائل اهل بیت جعلی است چون مانند احادیث فقهی به آنها پرداخته نشده است.

با توجه به مطالب فوق ضرورت تبیین سیره اخلاقی و عبادی ائمه هدی معلوم می شود؛ به علت اینکه قرآن سندی است که در هیچ جا بین مسلمین شك بردار نیست و تنها مدرک گرانبهائی مشترك مسلمانان است پس اگر ما بتوانیم برای سیره معصومین علیهم السلام موید قرآنی بیاوریم در واقع هم به ابهامات و شبهات شیعیان و هم به یاوه گویی های دیگر فرقه ها پاسخ گفته ایم.

۳- پیشینه تحقیق

در رساله ها و پایان نامه که ملاحظه شد تقریباً هیچ تحقیقی مبنی بر تطبیق سیره با قرآن پیدا نشد اما کتابهای مختلفی به زبان عربی و فارسی از نویسندگان و محققان زیر دست که به زندگانی امام سجاد پرداخته اند موجود است اما اینکه به تحلیل قرآنی بپردازند در موارد اندکی بود از ذکر آن کتب خودداری می شود که در متن از آنها نام برده شده است. فقط يك رساله برای تطبیق دعاهاي امام سجاد با قرآن به دست آمد.

این رساله با عنوان «تجلی قرآن در صحیفه سجادیه» به بازنگاری جلوه‌هایی از قرآن مجید در صحیفه سجادیه پرداخته و در چهار فصل تنظیم شده است: در فصل نخست، ضمن اشاره به طرح تحقیق و مسائل مربوط به آن، مفاهیم کلیدی موضوع نیز مطرح شده است. سپس با اشاره به زندگانی امام سجاد(ع)، صحیفه سجادیه - که برگرفته از اندیشه و افکار قرآنی آن حضرت است - به عنوان یکی از متون اصیل اسلامی معرفی شده است.

در فصل دوم با توجه به عمق ارتباط صحیفه سجادیه با قرآن، به ذکر نمونه‌هایی از بهره‌گیری‌ها و اثرپذیری‌های کلام امام سجاد(ع) از قرآن کریم و شیوه‌های آن، پرداخته شده است.

در فصل سوم با توجه به این که امام زین العابدین(ع) از مفسران و ترجمان واقعی وحی است به گونه‌هایی از بینش تفسیری آن حضرت از قرآن کریم اشاره شده است.

در فصل چهارم مباحثی از قبیل: عناوین و اوصاف قرآن کریم، نزول قرآن کریم، گستره هدایتی قرآن کریم، نیازمندی قرآن به تفسیر، حاملان و مفسران قرآن، مصونیت قرآن از تحریف و... بررسی شده است. در این گونه تحقیقها به کلام معصوم اشاره شده است ولی در تحقیق ما قرآن با رفتار و سیره تطبیق شده است.

۴- پیش فرضهای تحقیق

پیش فرضهای تحقیق به صورت موردی:
الف) قرآن معجزه و سند ابدی دین خداست و مظهر مطلق عزت و حقانیت است.
ب) خداوند به عزت خویش حفظ و صیانت آن را از هر نقص و عیبی بر عهده گرفته است.
ج) قرآن کریم در عین قابل فهم بودن خطابه‌هایش برای اقشار مردمی قرین دائمی عترت می باشد.
د) ضرورت وجود مرشدی معصوم در ارتباط با کلام که ما را از انحراف باز دارد.
ه) معصومین علیهم اسلام جانشین پیغمبر و راهنمای بشر به سعادت هستند.

۵- فرضیات تحقیق

فرضیاتی که در این تحقیق در نظر است عبارتند از:
الف) امام سجاد دارای صفات برجسته اخلاقی و عبادی بودند.
ب) عبادت امام کاملترین عبادت بوده است.
ج) سیره عملی ایشان در بعد اخلاقی منطبق بر قرآن است.
د) سیره عملی ایشان در بعد عبادی منطبق بر قرآن است.

۶- هدف تحقیق

معرفت به شئون الهی و خدایی معصومین به خصوص امامان یکی از مهمترین مسائل اساسی برای مسلمانان است به خاطر اینکه وسئله ولایت وسئله کلیدی است. اگر مسلمانان نتوانند ولی خدا را بشناسند ناگزیر به بی راهه خواهند رفت. اهدافی که در این تحقیق مد نظر بوده است عبارتند از:
الف) زدودن ابهام از سیره اخلاقی و عبادی امام سجاد (ع)
ب) چگونگی استدلال امام از قرآن برای توضیح فعل خود
ج) نمایان کردن پیوند ناگسستنی امام با قرآن کریم
د) برداشتهایی که می توان از آیات داشت و غیر معصوم از کارکرد این آیات بی خبر است.

۷- منابع تحقیق

در این قسمت به مهمترین منابع روایی و تفسیری اشاره می کنیم.

۱-۷- کتب حدیثی

کتب حدیثی که در آنها سیره ائمه اطهار آمده و مورد استفاده قرار گرفته عبارتند از:
کتاب مهم « اصول کافی » محمد بن یعقوب کلینی و « بحار الانوار » علامه مجلسی جلد ۴۶ که زندگی نامه امام زین العابدین در آن آمده است.

از جمله کتب دیگر کتاب «الارشاد» شیخ مفید و «احتجاج» ابو منصور طبرسی می باشد.

۷-۲- کتب تفسیری

از جمله کتب تفسیری که به این نوشته کمک شایانی داشته است کتب تفسیری تحلیلی و روایی که از این قرارند:
تفسیر مهم شیعه «المیزان» اثر جاوید علامه طباطبایی که حق بزرگی بر طالبان علوم قرآنی دارند. تفسیر دیگر تفسیر تحلیلی تسنیم نوشته مفسر کبیر آیت الله جوادی آملی، تفسیر نمونه تلاش آیت الله مکارم شیرازی، و تفاسیر دیگری چون؛ اُطیب البیان فی تفسیر القرآن، تفسیر بیان السعاده فی مقامات العباده، أنوار العرفان فی تفسیر القرآن، تفسیر انوار درخشان و همچنین تفاسیر روایی البرهان و الدر المنثور که از منابع اصلی در این رساله می باشند.

۷-۳- کتب اخلاقی

یکی از پایه های اساسی این تحقیق کتب اخلاقی مهمی بود که از بزرگان بر جای مانده؛ کتاب اخلاق مرحوم شبر، و یکی از مهمترین کتابها کتاب مراحل اخلاق در قرآن کریم: ه نوشته آیت الله جوادی آملی که یکی از استوانه های تفسیر و تحقیق در سایر علوم دینی می باشند. و دیگر کتب که در پایان این نوشته به تصویر کشیده شده است.

۸- روش تحقیق

ابتداءً با اتکاء بر کتب حدیثی، سیره امام در اخلاقیات و عبادات فردی جمع آوری شد و فیش برداری آنها صورت گرفت. سپس هر کدام در دسته بندی های خاص خود صورت گرفت. پس از آن متناسب با هر کدام از سیره ها مباحث اخلاقی و عبادی و در تعریف و توضیح آنها جمع شد تا مطلب روشن گشته و توضیحی برای سیره امام باشد.
در این مرحله باید آیه یا آیات متناسب با سیره انتخاب می شد و با مراجعه به تفاسیر مهم و معتبر به شرح آیه و ربط آن با روش امام انجام می شد.

۹- سوالات تحقیق

سوالات اصلی و فرعی که این پایان نامه به دنبال جواب آنهاست عبارتند از:

سوال اصلی: تحلیل قرآن سیره عبادی - اخلاقی اهل بیت چگونه است؟

سوالات فرعی:

الف) چگونه می توان ارتباط بین اعمال امام و قرآن را نشان داد؟

ب) سیره اخلاقی امام چگونه بود؟

ج) سیره عبادی امام چگونه بود؟

د) چه ارتباطی بین سیره امام و قرآن وجود دارد؟

۱۰- محدودیتهای تحقیق